

21. juni 2017

Aftale mellem regeringen (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti) og Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti om styrket indsats mod hvidvask mv. i den finansielle sektor

Igennem den seneste tid er der konstateret flere tilfælde, hvor danske og udenlandske banker har været involveret i større internationale hvidvasksager. Den såkaldte Panama-papers sag har f.eks. afdækket, at danske banker tilsyneladende har medvirket til at overføre store pengebeløb til skattely.

Finanstilsynets undersøgelse i sagen om Panama-papers efterlader et indtryk af, at hvidvaskområdet og dets betydning, herunder den væsentlige samfundsmæssige rolle bankerne har i at forhindre hvidvask mv., ikke har været tilstrækkeligt forankret i bankernes ledelser og ikke prioriteret tilstrækkeligt højt i den daglige drift.

Det er afgørende for tilliden til det finansielle system, at der er effektive værn mod, at finansielle virksomheder ikke bliver misbrugt til kriminelle aktiviteter.

Hvidvaskreglerne pålægger de virksomheder, der til dagligt håndterer pengeoverførsler og andre finansielle transaktioner, rådgivere m.fl. et ansvar for, at de træffer de nødvendige foranstaltninger, der forhindrer, at deres forretning bliver udnyttet af kriminelle til hvidvask af midler eller terrorfinansiering. Virksomhederne har en forpligtelse til at underrette Statsadvokaten for Økonomisk og International Kriminalitet, hvis der er en mistanke om hvidvask bl.a. med henblik på at bidrage til efterforskning af sager om økonomisk kriminalitet og i sidste ende straffe kriminelle for den kriminelle gerning og hvidvaskningen af udbyttet.

Med vedtagelsen den 2. juni 2017 af den nye hvidvasklov (L 41) er der lagt op til en mere målrettet og effektiv indsats i bekæmpelsen af hvidvask og terrorfinansiering hos både myndigheder og omfattede virksomheder og personer. Loven indebærer et mere risikobaseret og målrettet tilsyn, herunder en væsentlig skærpelse af kravene til valutavekslingsvirksomhed, der er højrisikoområde i forhold til hvidvask og terrorfinansiering. Desuden er adgangen til udveksling af oplysninger mellem relevante myndigheder styrket. Internationalt forhandles der i EU om en revision af hvidvaskdirektivet med henblik på at styrke bekæmpelsen af hvidvask yderligere, og EU-kommissionen har taget initiativ til fælles EU-sortlistning af skattely.

Som led i denne styrkede indsats er der imidlertid behov for at skærpe ansvaret over for ledelserne i danske pengeinstitutter, rådgivere m.fl. for at sikre, at der er den nødvendige fokus på området. Effektive sanktionsmuligheder er afgørende for et velfungerende håndhævelsesregime.

Regeringen og Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti er på baggrund af ovenstående enige om at iværksætte følgende yderligere initiativer:

1. Skærpelse af ledelsesmedlemmernes egnetheds- og hæderlighedskrav

For at opretholde tilliden til den finansielle sektor er det afgørende, at bestyrelses- og direktionsmedlemmer til enhver tid har tilstrækkelig viden, faglig kompetence og erfaring til at kunne udøve deres hverv eller varetage stillingen. Samtidig er det vigtigt, at et medlem af bestyrelsen eller direktionen har et tilstrækkeligt godt omdømme og udviser hæderlighed, integritet og uafhængighed. Bestyrelses- og direktionsmedlemmer skal derfor opfylde en række krav om egnethed- og hæderlighed, og godkendes af Finanstilsynet. Det svarer til reglerne om tilkendelse eller fratagelse af autorisation for advokater og statsautoriserede revisorer.

Hvidvaskområdet skal i den forbindelse have større fokus i virksomhedens øverste ledelsesniveau, samtidig med, at tilskyndelse til, at de hvidvaskansvarlige i bankerne har et tilstrækkeligt mandat til at udføre deres opgaver styrkes.

Aftalepartierne er derfor enige om, at kravene til ledelsesmedlemmernes egnethed og hæderlighed (Fit and proper krav) skærpes gennem en lovændring, så overtrædelser af hvidvasklovgivningen indgår i bedømmelsen af bestyrelses- og direktionsmedlemmernes egnethed både ved tiltræden og løbende under varetagelsen af hvervet hhv. stillingen. Såfremt en hvidvask-ansvarlig ikke er medlem af direktionen, omfattes denne også af fit and proper reglerne.

Det betyder, at det fremover vil indgå i vurderingen af det enkelte bestyrelses- eller direktionsmedlems egnethed, hvorvidt den pågældende har den fornødne forståelse for den væsentlige samfundsmæssige opgave, som bankerne er pålagt med hvidvaskreglerne, og at der kan træffes afgørelse om, at den pågældende bestyrelses- eller direktionsmedlem er uegnet til at påtage sig den pågældende position eller om afsættelse fra positionen, hvis den pågældende har været involveret i overtrædelser af hvidvaskreglerne. Det forventes at have en stærkt disciplinerende virkning.

Finanstilsynet kan påbyde bestyrelsesmedlemmer at nedlægge deres hverv samt påbyde finansielle virksomheder, at direktører eller nøglepersoner afsættes, hvis de ikke opfylder kravene til fit and proper. Alle sådanne afgørelser forelægges Finanstilsynets bestyrelse samt offentliggøres efterfølgende. Der er mulighed for at indbringe afgørelserne for Erhvervsankenævnet. Derved er der både lagt vægt på enkeltpersonernes retssikkerhed samt offentlighedens berettigede behov for oplysninger om sager af denne karakter.

Aftalepartierne er enige om at evaluere ovennævnte skærpelse af fit and proper reglerne efter to år med henblik på at vurdere om de har haft den ønskede virkning på adfærden i sektoren. Det skal endvidere inden medio 2018 vurderes, om der er mulighed for en bredere anvendelse af fit and proper regler i den finansielle sektor, således at de også kan omfatte andre ledende medarbejdere udover direktion og bestyrelse.

2. Skærpelse af sanktionerne for overtrædelser af hvidvaskloven

Et væsentligt element i at sikre efterlevelse af hvidvaskloven er effektive sanktioner, der står i rimeligt forhold til overtrædelsernes grovhed og har en afskrækkende effekt. Hidtidig praksis viser, at der ikke idømmes så store bøder for overtrædelse af hvidvaskloven i Danmark som i fx Sverige.

Der er enighed blandt aftalepartierne om, at niveauet for bødesanktioner til juridiske såvel som fysiske personer ved overtrædelser af hvidvaskloven skal skærpes.

På den baggrund – og med udgangspunkt i principperne for fastsættelse af bødeniveauer fra Udvalget om bødesanktioner på det finansielle område – skal der udformes et bødekatalog, hvorefter forseelserne inddeles efter deres karakter. Bødekataloget skal vejlede domstolene og understøtte en betragtelig skærpelse af bødeniveauet for overtrædelser af hvidvaskloven.

3. Indføre mulighed for at inddrage virksomhedens tilladelse ved grove overtrædelser af hvidvasklovgivningen

Aftalepartierne er enige om, at Finanstilsynet skal have mulighed for at inddrage en finansiell virksomheds tilladelse ved særlige grove overtrædelser af hvidvasklovgivningen, svarende til hvad der gælder for grove overtrædelser af lov om finansiell virksomhed. Der er tale om en meget indgribende sanktion, som skal anses som den yderste konsekvens, og derfor vil der i vurderingen af anvendelsen bl.a. blive lagt vægt på overtrædelsernes grovhed og hyppighed.

4. Skærpelse af rådgiveransvar

Professionelle rådgivere, herunder revisorer, advokater og uvildige finansielle rådgivere m.v., der yder rådgivning om økonomiske og regnskabsmæssige forhold, bærer et stort ansvar i forhold til at yde en saglig, faglig samt forsvarlig rådgivning og derigennem undgå at medvirke til hvidvask og finansiering af terrorisme, når potentielle kunder ønsker rådgivning i fx selskabskonstruktioner.

Der er enighed blandt aftalepartierne om, at det skal være muligt at fratage rådgivere deres tilladelse/autorisation ved grove eller gentagne overtrædelser af hvidvaskloven.

5. Forhøjelse af strafferammen for hæleri

Bekæmpelse af hvidvask er et vigtigt led i bekæmpelse af bl.a. anden alvorlig økonomisk kriminalitet. Hvidvask straffes efter straffelovens bestemmelse om hæleri.

Aftalepartierne er enige om, at forhøje strafferammen for groft hæleri fra 6 år til 8 års fængsel, hvilket giver mulighed for at udmåle endnu hårdere straffe til de personer, der begår hvidvask af meget omfattende karakter.

Et løft af strafferammen vurderes at udgøre et vigtigt signal i forhold til at understrege sagernes alvor, ligesom en højere strafferamme sikrer, at domstolene, som i konkrete sager har nærmet sig loftet for den straf, der kan idømmes efter den gældende bestemmelse, har råderum til at udmåle den nødvendigt hårde straf også i de allergroveste tilfælde af hvidvask.

6. Selvstændig hvidvaskbestemmelse i straffeloven

Hvidvask er i dag kriminaliseret ved straffelovens § 290 om hæleri. Aftalepartierne er enige om, at der bør indføres en selvstændig hvidvaskbestemmelse i straffeloven. Justitsministeriet vil udarbejde oplæg herom. Der vil i den forbindelse blive set på, hvilken betydning indførelsen af en selvstændig bestemmelse om hvidvask vil have for retshåndhævelsen, strafferammen for en sådan bestemmelse samt sammenhængen med straffelovens forældelsesregler.

Aftalepartierne vil inden årets udgang blive indkaldt til drøftelser, når Justitsministeriets vurdering foreligger.

I forbindelse med den kommende straffelovskommissions arbejde skal der ses på balancen mellem strafferammer og strafniveauer i sager om forskellige kriminalitetstyper. Det gælder også sager om økonomisk kriminalitet. Aftalepartierne ønsker, at der parallelt hermed ses på strafferammer i den finansielle lovgivning.

7. Opfølgning på virksomhedernes registrering af reelle ejere

Fra maj 2017 er registret over reelle ejere taget i brug, som bl.a. omfatter kommanditselskaber. Kendskab til virksomhedernes reelle ejere skaber gennemsigtighed og er et vigtigt redskab i kampen mod hvidvask.

Erhvervsstyrelsen er i den forbindelse i færd med at informere virksomhederne med henblik på, at flest mulige foretager registrering med det samme. Manglende registrering kan sanktioneres med bødestraf.

I slutningen af 2017 skal der følges op på virksomhedernes efterlevelse af det kommende registreringskrav med henblik på at identificere eventuelle udfordringer i forhold til reglernes effektive gennemførelse og håndhævelse, hvorefter der vil blive taget stilling til, om der er behov for yderligere tiltag.

8. Udarbejdelse af en samlet hvidvaskstrategi

Mange danske myndigheder er involveret i arbejdet med bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering, hvorfor det er væsentligt at sikre en styrket koordination og et effektivt samarbejde myndighederne imellem. Samtidig vil de danske virksomheder, som er underlagt hvidvasklovens regler, også kunne drage nytte af en overordnet strategi på hvidvaskområdet i deres tilrettelæggelse af hvidvaskindsatsen.

For at målrette og styrke den samlede myndighedsindsats i forhold til både tilsynsudøvelse og retsforfølgning udformes der en fælles strategi til bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering med det sigte at nedbringe det skønnede omfang af hvidvask af udbytte fra kriminalitet.

Udarbejdelsen af strategien vil ske i et samarbejde mellem relevante ministerier og myndigheder og med inddragelsen af den finansielle sektor. Dette arbejde vil blive iværksat af Justitsministeriet, og strategien skal foreligge inden udgangen af 2017.

9. Øgede ressourcer til hvidvasktilsyn og dialog med den finansielle sektor

Der er behov for en øget tilsynsindsats med henblik på at gennemføre hyppigere tilsynsbesøg i de finansielle virksomheder, herunder en styrket kontrolindsats over for valutavekslingsvirksomheder. Aftaleparterne er derfor enige om at afsætte 6 mio. kr. til Finanstilsynet til at styrke tilsynsindsatsen på området. Det skal muliggøre et øget antal hvidvaskundersøgelser i alle størrelser af pengeinstitutter og andre finansielle virksomheder. Med tilgangen af nye ressourcer, vil Finanstilsynet desuden have mulighed for at etablere et hvidvaskkontor, der samler tilsynets indsats mod hvidvask og terrorfinansiering.

Den øgede indsats skal også fokusere på en styrket dialog mellem den finansielle sektor og Finanstilsynet om reglerne og deres forståelse. Forebyggelse og bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering bør i videst mulig omfang ske ved en fælles indsats mellem myndighederne og den finansielle sektor.

Aftaleparterne opfordrer samtidig den finansielle sektor til at styrke det interne samarbejde og koordination om bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering for derigennem at forstærke sektorens indsats på området.

Spørgsmålet om ressourcer til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK) drøftes i politiforligskredsen.

Justitsministeren og erhvervsministeren vil fremsætte forslag til nødvendig lovgivning og indhente den bevillingsmæssige hjemmel hurtigst muligt. Aftaleparterne er enige om, at gøre status for indsatsen på hvidvaskområdet inden udgangen af 2017.